

Aneta Wnuk

aneta.wnuk@its.waw.pl

Instytut Transportu Samochodowego

**UNIwersYTET MŁODEGO ODKRYWCY
W INSTYTUCIE TRANSPORTU SAMOCHODOWEGO
– PODSUMOWANIE REALIZACJI PROJEKTU**

W 2016 roku Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego Instytutu Transportu Samochodowego wzięło udział w konkursie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na dofinansowanie projektu w ramach programu Uniwersytet Młodego Odkrywcy. Autorski projekt CBR ITS pn. „Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest ważne i ciekawe” jako jedna z pięciu inicjatyw z woj. mazowieckiego uzyskał pozytywny wynik. Artykuł prezentuje ideę uniwersytetów dziecięcych w Europie, koncepcję programu Uniwersytet Młodego Odkrywcy oraz założenia, przebieg i ewaluację projektu realizowanego przez ITS.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo ruchu drogowego, uniwersytet dziecięcy, edukacja

***THE UNIVERSITY OF THE YOUNG EXPLORER
AT THE MOTOR TRANSPORT INSTITUTE
- SUMMARY OF PROJECT IMPLEMENTATION***

In 2016, the Road Traffic Safety Center of the Motor Transport Institute participated in the competition of the Ministry of Science and Higher Education for co-financing the project as part of the Young Explorer Program. Author's project of the Road Traffic Safety Center of the Motor Transport Institute entitled: "Road safety is important and interesting" as one of the five initiatives from the Mazowieckie province received a positive result. The article presents the idea of children's universities in Europe, the concept of the University of the Young Explorer program as well as the assumptions, course and evaluation of the project implemented by ITS.

Key words: traffic safety, children's university, education

Wstęp

Uniwersytet Dziecięcy to miejsce, w którym odbywają się pozaszkolne zajęcia edukacyjne dla dzieci (przeważnie w wieku 7-12 lat) organizowane przez uczelnie wyższe, fundacje, szkoły językowe itp. Wykłady, warsztaty i laboratoria odbywają się na terenie uczelni oraz w siedzibach organizacji i instytucjach związanych z dystrybucją wiedzy. Wykładowcami są najczęściej nauczyciele akademicy lub eksperci z danej dziedziny. Dzieci składają ślubowanie, otrzymują indeksy i dyplomy ukończenia „studiów”.

Uniwersytety dziecięce mają za zadanie wzbudzić w dzieciach ciekawość, zachęcać do nauki i pokazać, że nauka może być pasją. Każdy z uniwersytetów charakteryzuje się własną specyfiką.

Pierwszy uniwersytet dziecięcy powstał w 2002 roku w Tybindze w Niemczech, a największy w Europie działa od 2003 roku w Wiedniu. W Polsce pierwszy uniwersytet został utworzony w 2007 roku w Krakowie. Obecnie jest ich już kilkadziesiąt.

W latach 2008-2010 realizowano projekt 7-go Programu Ramowego Unii Europejskiej *European Children's Universities Network*, w ramach którego powstała międzynarodowa baza uczelni dla dzieci oraz odbyły się konferencje dotyczące uniwersytetów dziecięcych [2, 5].

1. Działalność Uniwersytetów Dziecięcych w Europie

1.1. Działalność Uniwersytetów Dziecięcych w Wielkiej Brytanii

Uniwersytet Dziecięcy (*Children's University*, CU) w Wielkiej Brytanii rozpoczął swoją działalność na początku lat 90. w Birmingham. W następnej dekadzie uruchomiono kilkanaście ośrodków uniwersyteckich dla dzieci w Anglii, Walii i Szkocji, oferując tysiące godzin pozalekcyjnych. Obecnie może pochwalić się ponad 90 lokalnymi centrami edukacyjnymi, 100 tys. posiadaczami *Paszportów do nauki*, 1 tys. placówek edukacyjnych. CU rozwija się również międzynarodowo. Swoje siedziby ma m.in. na Falklandach, w Niemczech, na Cyprze, Australii i Nowej Zelandii, w Chinach, Malezji.

CU ma profile w mediach społecznościowych oraz stronę internetową (lokalne jednostki prowadzą własne strony), ponadto aplikacja na telefon komórkowy ułatwia członkom CU identyfikację i rejestrację do udziału w proponowanych działaniach edukacyjnych.

Uniwersytet Dziecięcy promuje mobilność społeczną poprzez zapewnienie dzieciom dostępu do wysokiej jakości nauki poza zajęciami szkolnymi. Ważną jego zasadą jest dobrowolne uczestnictwo dzieci i organizowanie zajęć nawiązujących w formule do zajęć akademickich.

Uniwersytet zachęca wszystkie dzieci w wieku od 5 do 14 lat, aby spróbować nowych doświadczeń, rozwijać zainteresowania i zdobywać umiejętności poprzez uczestnictwo w innowacyjnych i twórczych zajęciach. Dla dzieci młodszych, 5 i 6 lat, wymagane jest aktywne zaangażowanie rodziców i opiekunów.

Działania te mają na celu:

- wzbudzanie ambicji, poczucia własnej wartości i pewności siebie,
- wzbudzanie ciekawości i miłości do nauki,
- motywowanie do podejmowania aktywności i budowanie odporności,
- wprowadzanie nowych doświadczeń życiowych,
- osiąganie postępów w nauce i w rozwoju umiejętności osobistych.

Uniwersytet Dziecięcy jest organizacją, która stawia dziecko w centrum nauki. Jest wspierany przez osoby fizyczne, instytucje edukacyjne i organizacje działające we wszystkich sektorach. Stanowi sieć centrów zarządzanych lokalnie. Centra te prowadzone są przez istniejące struktury i partnerów, takie jak kolegia i uniwersytety, władze lokalne i grupy szkół. *CU Trust* to organizacja charytatywna, która leży w centrum tej sieci. Zapewnia wsparcie, wytyczne strategiczne i organizuje działania związane ze zbieraniem funduszy i komunikacją.

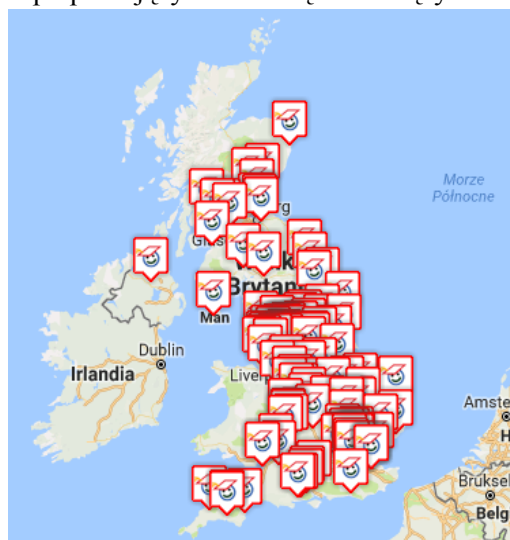
Dzieci uczą się na zasadach podobnych do tych, obowiązujących na uczelniach wyższych. Potwierdziła to organizacja UCAS (*Universities and Colleges Admissions Service*), której głównym zadaniem jest prowadzenie procesu składania wniosków na brytyjskich uczelniach.

Ostatecznym sprawdzianem skuteczności Uniwersytetu Dziecięcego jest fakt, że wraz z kolejnymi zajęciami dzieci są coraz bardziej zmotywowane do poświęcania swojego wolnego czasu do udziału w spotkaniach, a także pozytywne komentarze rodziców, nauczycieli, dostawców usług edukacyjnych i samych dzieci.

Dla studentów CU powstał *Paszport do nauki*, w którym dzieci zbierają „stemple” i wpisują godziny spędzone w akredytowanych placówkach. Na tej podstawie dzieci otrzymują certyfikat.

Każdy *Paszport do nauki* jest numerowany. Dzięki temu możliwe jest śledzenie rozwoju i postępów w ocenie, co może być istotne dla poszczególnych szkół i władz lokalnych oraz agencji rządowych. Elektroniczna wersja Paszportu (*E-Passport*) została opracowana, aby promować jeszcze większą niezależność uczniów, umożliwić ich rejestrację i zarządzanie osiągnięciami. *E-Passport* może również pomagać w przejściu dziecka do następnych etapów edukacyjnych i służyć jako narzędzie monitorujące, sprawozdawcze i pomocne w samoocenie.

Z paszportem do nauki dzieci mogą „podróżować” do wielu miejsc i organizacji współpracujących ze sobą i tworzących sieć CU. Wiele z nich ma własny program (tzw.

Planning for Learning), który wpisuje się w działalność Uniwersytetu. Placówki te zapewniają wysokiej jakości działania edukacyjne, potwierdzone przez program zapewnienia jakości. Cel edukacyjny może się różnić w zależności od placówki, natomiast wszystkie łączy podobna formuła nauczania. Miejsca nauki oznaczone są wspólnym logo *CU Learning Destination* [1].

Rys. 1. Uniwersytety Dziecięce w Wielkiej Brytanii

Fig. 1. Children's Universities in Great Britain

(źródło: www.childrensuniversity.co.uk, dostęp 10.10.2017)

1.2. Działalność Uniwersytetów Dziecięcych w Niemczech

W 2002 roku Michael Seifert, który reprezentował Uniwersytet Eberharda i Karola w Tybindze wraz z redaktorami *Schwäbisches Tagblatt*, powołał uniwersytet dziecięcy (*Die Tübinger Kinder-Uni*). Wspólnie z Uniwersytetem w Innsbrucku stworzyli zupełnie nowy format zajęć, adresowanych tym razem do dzieci, podczas których mogły się one

zapoznać z nową wiedzą naukową i zainspirować do realizacji własnych badań. Seria wykładów dla dzieci odniosła wielki sukces. Z powodzeniem są one prowadzone do dziś.

Wykładowcy pomagają młodym studentom w zrozumieniu wyników osiągnięć nauki. W prosty sposób tłumaczą dzieciom złożone problemy, np. dlaczego serce bije, dlaczego gwiazdy nie spadają z nieba, dlaczego owczarek niemiecki nie jest jamnikiem.

W 2005 roku Uniwersytet Dziecięcy w Tybindze otrzymał *Nagrodę Kartezjusza w dziedzinie komunikacji naukowej* Komisji Europejskiej. Bezpłatne wykłady odbywają

się w katedrze *Kupferbau*. Zajęcia adresowane są do dzieci w wieku 7-12 lat. Przed każdym wykładem są stemplowane **uniwersyteckie „karty studenta”**. Dziecko, które zgromadzi co najmniej cztery „stemple”, otrzymuje dyplom. Wykłady trwają nie dłużej niż trzy godziny. Dorośli mogą biernie uczestniczyć w zajęciach, w charakterze opiekunów lub obserwatorów. Miejsca są zarezerwowane jednak tylko dla dzieci. Młodzi studenci nie muszą rejestrować się na uczelni.

Model z Tybingi jest duplikowany do małych miasteczek i społeczności, w których nie ma uczelni wyższych. Uniwersytet ma partnerów także „na wsi” [4].

Rys. 2. Uniwersytety dziecięce w Niemczech (na żółto zaznaczono uczelnie aktywne)

Fig. 2. Children's universities in Germany (active universities marked in yellow)

(źródło: www.uni-tuebingen.de/universitaet/campusleben/veranstaltungen/zentrale-veranstaltungen/kinder-uni.html, dostęp 10.10.2017)

2. Uniwersytet Młodego Odkrywcy jako forma uniwersytetu dziecięcego w Polsce

W ramach uruchomionego we wrześniu 2016 roku programu *Uniwersytet Młodego Odkrywcy* (UMO) Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego po raz pierwszy zaoferowało wsparcie finansowe dla tego typu instytucji.

Program UMO to pierwsza inicjatywa realizowana w ramach Społecznej Odpowiedzialności Nauki ujętej w tzw. strategii J. Gowina na rzecz nauki i szkolnictwa wyższego.

Strategia ta opiera się na trzech filarach:

- konstytucja dla nauki – zmiany systemowe w szkolnictwie wyższym,
- innowacje dla gospodarki – połączenie komercjalizacji badań i partnerstwa z biznesem,

- nauka dla Ciebie – program społecznej odpowiedzialności nauki.

Jednym z głównych założeń strategii jest popularyzacja dokonań naukowców wśród różnych grup społecznych oraz dotarcie z atrakcyjną formą edukacji do obszarów wykluczonych. Program UMO popularyzujący naukę oraz badania naukowe i ich zastosowanie adresowany był do dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 lat.

Zgłoszone do programu projekty dotyczyły działań planowanych do realizacji w okresie semestru letniego 2017 roku (luty-czerwiec) i zawierały koncepcję oraz program organizacji co najmniej 8 cyklicznych zajęć edukacyjnych, badawczych lub popularyzatorskich prowadzonych:

- dla grup obejmujących łącznie co najmniej 70 uczestników,
- w wymiarze co najmniej 45 minut,
- w formie wykładów, warsztatów lub laboratoriów,
- przez pracowników naukowych i dydaktycznych oraz osoby posiadające co najmniej tytuł zawodowy magistra i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią lub jednostką naukową w dziedzinie objętej tematyką zajęć.

Podczas pierwszej edycji UMO do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpłynęło ponad 200 wniosków. 65 zwycięskich projektów otrzymało dofinansowanie na uruchomienie lub kontynuowanie działalności uniwersytetów dziecięcych. Działające w ramach projektu uniwersytety funkcjonują we wszystkich województwach [3].

Z woj. mazowieckiego środki finansowe przyznano następującym projektom:

- *Iskrzy na styku nauki* z Instytutu Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk;
- *Zwierzęta w służbie ludziom, ludzie w służbie zwierzętom* z Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego Polskiej Akademii Nauk;
- *EKOINŻYNIER – nowoczesne techniki badań środowiska dla młodzieży* z Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- *Odkrywcy dziedzictwa lokalnego* z Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych (Instytut Europejski);
- *Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest ważne i ciekawe* z Instytutu Transportu Samochodowego.

2.1. Uniwersytet Młodego Odkrywcy w Instytucie Transportu Samochodowego

2.1.1. Cel projektu

Cele projektu *Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest ważne i ciekawe* realizowanego przez Instytut Transportu Samochodowego wpisały się we wszystkie założenia programu *Uniwersytet Młodego Odkrywcy* popularyzującego naukę i badania naukowe oraz ich zastosowanie wśród dzieci i młodzieży, w tym m.in.:

- stymulowanie intelektualnego, aksjologicznego i społecznego rozwoju młodego pokolenia,
- inspirowanie młodych osób do twórczego myślenia i rozwijania zainteresowań,
- propagowanie kultury innowacyjności,
- rozbudzanie ciekawości poznawczej,
- zapoznanie ze środowiskiem akademickim jako miejscem naukowego oglądu rzeczywistości,
- integracja lokalnej społeczności wokół jednostki naukowej.

Powyższe cele realizowano poprzez:

- dostarczanie dzieciom i młodzieży oraz ich opiekunom wiedzy z zakresu różnych zagadnień dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego aktywowującymi metodami kształcenia,
- kształtowanie motywacji do bezpiecznych zachowań oraz prawidłowych postaw na drogach, dzięki zrozumieniu przez dzieci i młodzież wybranych zagrożeń występujących na drogach, genezy ich powstawania i skutków; dostrzeżenie niewłaściwego postępowania uczestników ruchu i własnego zachowania jako źródła tych zagrożeń; uświadomienie, że ważne jest przestrzeganie reguł, które w połączeniu z rozsądkiem i odpowiedzialnością przyczyniają się do zachowania bezpieczeństwa,
- kształtowanie umiejętności prawidłowego zachowania jako uczestnika ruchu drogowego oraz odpowiedniego postępowania w sytuacjach ryzykownych poprzez udział w doświadczeniach i ćwiczeniach oraz samodzielną pracę z interaktywnymi urządzeniami,
- nawiązanie współpracy ze szkołami usytuowanymi w okolicy Instytutu Transportu Samochodowego oraz zachęcanie pracujących w nich nauczycieli do pozaszkolnych form realizacji zajęć; możliwość udzielenia im merytorycznego wsparcia nt. realizacji edukacji z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, wymiany doświadczeń, konsultacji czy pracy w podobnych projektach itp.,
- wspieranie i uzupełnienie szkolnych programów nauczania wychowania komunikacyjnego i techniki dla uczniów na różnych etapach kształcenia,
- promocję naukowego dorobku Instytutu Transportu Samochodowego, działań edukacyjnych, które Instytut podejmuje, dążenie do podwyższenia ich jakości, zachęcenie środowiska lokalnego do wspierania i angażowania się w tę działalność [6, 7].

2.1.3. Uzasadnienie realizacji projektu

Polska należy do czołówki państw pod względem zagrożenia życia i zdrowia uczestników ruchu drogowego (w tym dzieci) spośród wszystkich państw Unii Europejskiej.

Współczesna edukacja komunikacyjna dzieci i młodzieży nie powinna obejmować tylko uczenia przepisów, ale głównie modelować nawyki oraz propagować styl życia, który często może być sprzeczny z powszechnie panującymi przekonaniem.

Celem wychowania komunikacyjnego jest przygotowanie uczniów do samodzielnego, odpowiedzialnego i bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym w charakterze pieszych, rowerzystów i pasażerów pojazdów.

Projekt wpisuje się w następujące obszary polityki krajowej, europejskiej i światowej:

- kierunek rozwoju Instytutu Transportu Samochodowego na lata 2015-2020 – obszar *Bezpieczeństwo transportu drogowego i jego użytkowników* oraz planowane w przyszłości Centrum Edukacji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, adresowane do wszystkich grup wiekowych,
- w hasło podstawy programowej kształcenia ogólnego *dbanie o bezpieczeństwo własne i innych*, w profilaktykę zdrowotną (przewidywanie i unikanie zagrożeń, wpływ alkoholu na bezpieczeństwo na drodze) oraz porusza aspekt solidarności międzypokoleniowej,
- priorytet *Bezpieczny człowiek* Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013-2020,
- Filar 4. Dekady Działań na Recz Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, *Kształtowanie i zmiana zachowań użytkowników dróg*,

- wypełnienie zaleceń polityki bezpieczeństwa ruchu drogowego Komisji Europejskiej, która w celu redukcji śmiertelnych ofiar wypadków drogowych zarekomendowała koncentrację działań między innymi na szkoleniu i edukacji użytkowników dróg[6, 7].

2.1.4. Koncepcja i realizacja zajęć

Projekt *Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest ważne i ciekawe* Instytutu Transportu Samochodowego miał za zadanie:

- uzmysłowienie uczniom znaczenia własnego postępowania w ruchu drogowym dla zdrowia i życia obywateli, co w przyszłości może trwale zmienić / zachęcić do właściwych zachowań na drodze, przyczynić się do ograniczenia negatywnych zdarzeń z ich udziałem,
- zachęcenie dzieci i młodzieży oraz ich nauczycieli z okolicznych dzielnic i mniejszych miejscowości do podejmowania większej aktywności w przedsięwzięciach takich jak projekt,
- pogłębienie interakcji dziecko-dorosły i dziecko-dziecko (współpraca i wykonywanie w grupach ćwiczeń podczas zajęć; omówienie z rówieśnikami i rodziną własnych przeżyć; wywołanie dyskusji; omówienie z nauczycielem w szkole przebiegu zajęć i przyswojonych podczas nich wiadomości),
- poszerzenie zawartości wychowania komunikacyjnego realizowanego w szkole o nowe tematy; uzupełnienie zagadnień w podstawie programowej,
- zachęcenie nauczycieli do prowadzenia zajęć szkolnych różnymi formami i udziału w zajęciach pozaszkolnych; możliwość udzielania im konsultacji, nawiązania współpracy, wymiany doświadczeń, merytorycznego wsparcia itd.,
- promowanie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa na drodze jako obszaru ważnego dla zdrowia i życia, a jednocześnie wzbudzającego ciekawość,
- promowanie naukowego dorobku Instytutu Transportu Samochodowego i działań edukacyjnych, które podejmuje, zachęcenie środowiska lokalnego do uczestniczenia w tej działalności.

Projekt realizowano z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania i interaktywnych ekspozycji adresowanych do dzieci i młodzieży. Zajęcia odbywały się w całości w pomieszczeniach Instytutu Transportu Samochodowego. Projekt wymagał zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej (dwie sale: wykładowa z wyposażeniem technicznym i z zapleczem, pomieszczenie na ekspozyty/urządzenia) oraz kadry pedagogicznej i pomocniczej/technicznej.

Dostępna infrastruktura lokalowa wymagała nieznacznego dostosowania do potrzeb młodszych uczestników, natomiast wykorzystywane podczas zajęć urządzenia służą obecnie do propagowania bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego podczas działań stacjonarnych i mobilnych organizowanych przez Instytut.

Projekt realizowano w dwóch etapach:

- etap pierwszy – organizacyjno-przygotowawczy – obejmował przygotowanie i organizację zajęć, przygotowanie pomieszczeń i kadry realizującej projekt,
- etap drugi polegał na przeprowadzeniu zajęć, ich ewaluacji, opracowaniu wyników ewaluacji i przygotowaniu raportu.

Uniwersytet Młodego Odkrywcy był realizowany nieodpłatnie. Oferta była kierowana głównie do uczniów (również klas integracyjnych) szkół prawobrzeżnej Warszawy oraz okolicznych mniejszych miejscowości. Zajęcia adresowano do uczniów klas 1-3 i 4-6 szkoły podstawowej.

Zajęcia ujęto w następujące bloki tematyczne, odpowiadające pod względem zawartości, trudności, czasu trwania możliwościom uczestników:

- działanie odbłasków,
- znaczenie pasów bezpieczeństwa,
- refleks i rozpraszanie uwagi w ruchu drogowym.

Czas trwania zajęć dla uczniów klas 1-3 szkoły podstawowej wynosił: 4x45 minut, a uczniów klas 4-6: 5x45 minut.

Każde z nich przebiegało w dwóch częściach:

- części teoretyczno-warsztatowej: mini-wykłady dotyczące bloków tematycznych, realizacja ćwiczeń i doświadczeń związanych z poszczególnymi blokami tematycznymi w sali wykładowej,
- części praktycznej: zajęcia z wykorzystaniem urządzeń ekspozycyjnych (obserwacja ich funkcjonowania lub samodzielne działanie).

Zgodnie z założeniami formuły projektu zaproponowanego przez ITS pracownicy Instytutu mieli przeprowadzić po 4 zajęcia dla każdej z grup uczestników, czyli łącznie 8 zajęć. W każdym zajęciu miało uczestniczyć 25 osób, zatem w projekcie powinno brać udział 200 osób. Do okolicznych szkół i placówek z podwarszawskich miejscowości w marcu br. rozesłano zaproszenia do uczestniczenia w projekcie. O przystąpieniu do projektu decydowała kolejność zgłoszeń.

Do zajęć dla każdej grupy wiekowej opracowano: program zajęć, quiz wiedzy dla słuchaczy i materiały dla wykładowców oraz ankietę ewaluacyjną zajęć dla uczestników.

W celu przygotowania, przeprowadzenia i promocji zajęć zakupiono materiały merytoryczne, dydaktyczne (np. odbłaski różnej generacji, pryzmaty, mikroskopy, lupy, szklane kule, mikrokulki, linijki, latarki itd.) i promocyjne.

Na ekspozycję urządzeń do części praktycznej składały się:

symulator dachowania

fotel samochodowy z zagłówkiem i pasem do demonstracji prawidłowego zapinania pasa bezpieczeństwa

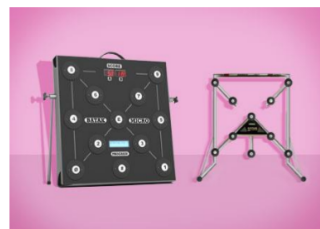
symulator zderzeń

urządzenie pokazujące rozchodzenia się światła przez materiały odbłaskowe (tzw. „tuba dr Targosińskiego”)

waga, tzw. „test słonia”

urządzenie sprawdzające refleks (batak)

Użytkownicy urządzeń, pod kierunkiem prowadzących, wchodzili z nimi w interakcje i wzbogacali swoje doświadczenia, utrwalali informacje przedstawiane podczas części teoretyczno-warsztatowej oraz uzyskiwali wiedzę w sposób niewerbalny. Samodzielna praca z urządzeniami lub obserwacja działania urządzeń (ze względu na bezpieczeństwo) miały za zadanie inspirować, wywołać skojarzenia, skłonić do stawiania pytań i do szukania na nie odpowiedzi. Podczas zajęć teoretyczno-warsztatowych dzieci wykonywały doświadczenia samodzielnie lub w grupach.

Wszystkie zajęcia w ramach projektu były prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę. Każde zajęcia teoretyczno-warsztatowe w sali wykładowej były prowadzone przez dwie osoby – doświadczonych pedagogów, specjalistów z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. W zajęciach praktycznych przy wykorzystaniu urządzeń, poza osobami prowadzącymi uczestniczyły dodatkowo 3-4 osoby. Osoby te obsługiwały urządzenia oraz czuwały nad bezpieczeństwem dzieci.

Na zakończenie zajęć dzieci wypełniały quiz podsumowujący wiedzę. Każdy uczestnik otrzymał zaświadczenie o udziale w projekcie.

Projekt promowano poprzez informacje na stronie internetowej Instytutu, w mediach społecznościowych oraz na edukacyjnych gadżetach, które dzieci otrzymały na zakończenie zajęć. Logo projektu, poza materiałami promocyjnymi, było eksponowane na ulotkach, banerze i plakatach [6, 7].

2.1.5. Ewaluacja zajęć

W projekcie ITS ramach programu UMO uczestniczyli uczniowie czterech szkół podstawowych (trzy z Warszawy i jedna z Radzymina). Ostatecznie w projekcie uczestniczyło 100 uczniów z klas 1-3 oraz 101 uczniów z klas 4-6, czyli łącznie 201 uczniów z nauczycielami i opiekunami.

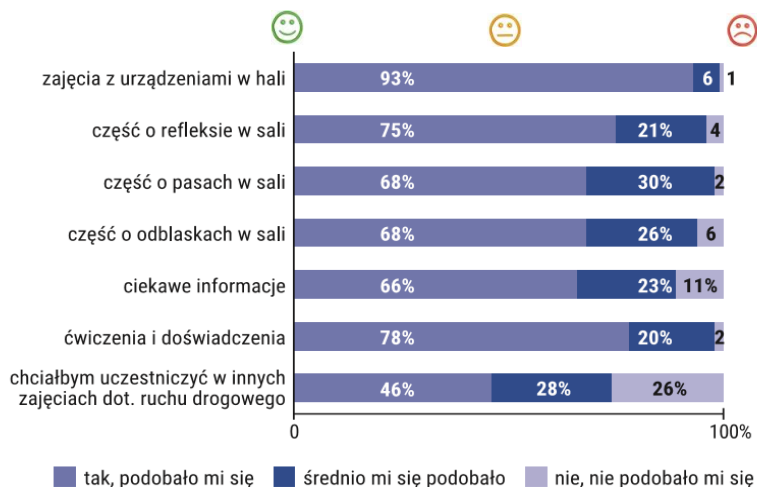
Ewaluację zajęć przeprowadzono metodą wywiadu ankietowego z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety.

Dla dzieci najmłodszych opracowano prostszą formę ankiety (dzieci zaznaczały odpowiednią buźkę: zieloną, która oznaczała – podobało mi się; żółtą – średnio mi się podobało; czerwoną – nie podobało mi się, w zależności od opinii na temat poszczególnych elementów zajęć).

Z uzyskanych informacji wynika, że uczestnikom zajęć – **uczniom klas 1-3** podobały się zajęcia prowadzone w ITS. Większość ankietowanych chciałaby uczestniczyć w podobnych spotkaniach dotyczących ruchu drogowego lub pogłębić swoją wiedzę tylko z wybranego zagadnienia. Żaden z elementów zajęć nie został negatywnie odebrany przez uczestników.

Zarówno dzieciom młodszym jak i starszym najbardziej podobały się dynamiczne elementy zajęć: ćwiczenia, doświadczenia, pokazy animacji, zajęcia praktyczne.

Na rysunku 3 przedstawiono opinie młodszycy dzieci na temat poszczególnych elementów zajęć.

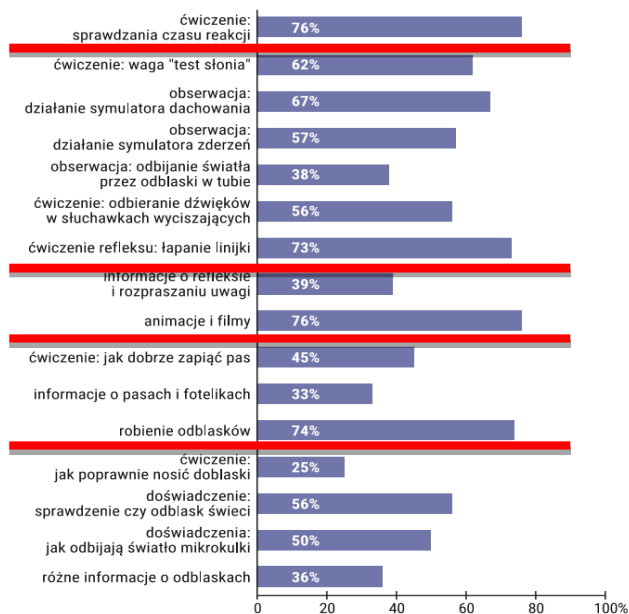

Rys. 3. Opinia dzieci klas 1-3 na temat atrakcyjności poszczególnych elementów zajęć
 Fig. 3. Opinion of the children from 1-3 grades about the attractiveness of individual elements of the classes

(źródło: opracowanie własne)

Zajęcia podobały się 82% **uczniom klas 4-6**. Żaden z elementów zajęć nie został negatywnie odebrany przez uczniów. 63% chciałoby w przyszłości uczestniczyć w podobnych zajęciach. [6, 7]

Na rysunku 4 przedstawiono najbardziej, zdaniem starszych dzieci, atrakcyjne elementy zajęć.

Rys. 4. Najbardziej atrakcyjne elementy zajęć według uczniów klas 4-6 (dzieci mogły zaznaczyć kilka elementów)

Fig. 4. The most attractive elements of the classes according to students of grades 4-6 (children could mark several elements)

(źródło: opracowanie własne)

Podsumowanie

Projekt *Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest ważne i ciekawe* realizowany przez Instytut w ramach programu *Uniwersytet Młodego Odkrywcy* był istotnym i ciekawym doświadczeniem. Był również dużym wyzwaniem organizacyjnym.

Jerome Bruner w swojej książce *Kultura edukacji* pisze, że niezależnie od podejmowanych wysiłków i starań edukatorzy zawsze będą o krok za zmieniającym się światem i potrzebami uczniów. Dlatego też należy nieustannie się doskonalić i rozwijać, aby starać się sprostać coraz to nowym wyzwaniom.

Pozytywne oceny zajęć prowadzonych w Instytucie wystawione przez dzieci, choć bardzo przyjemne, nie pozostawiają złudzeń, iż należy szukać nowych form komunikacji ze społeczeństwem, a szczególnie z tak wymagającymi odbiorcami, jakimi są dzieci i młodzież.

W dobie tzw. cywilizacji obrazkowej, skrótowej, komiksowej, klipowej, w której dzieci są nieustannie atakowane dźwiękami, obrazami, kolorami, światłami, i w której panuje oczekiwanie krótkich i rzeczowych komunikatów pytanie dotyczące konstrukcji i zawartości efektywnych zajęć, przynoszących poza dostarczeniem wiedzy, kształtowaniem umiejętności i odpowiednich postaw również zadowolenie uczestnikom i prowadzącym jest ciągle otwarte.

LITERATURA:

- [1] www.childrensuniversity.co.uk (dostęp 10.10.2017)
- [2] eucu.net (dostęp 10.10.2017)
- [3] www.nauka.gov.pl/projekty-i-inicjatywy/uniwersytet-mlodego-odkrywcy.html
- [4] www.uni-tuebingen.de/universitaet/campusleben/veranstaltungen/zentrale-veranstaltungen/kinder-uni.html (dostęp 10.10.2017)
- [5] uniwersytetdzieci.pl (dostęp 10.10.2017)
- [6] Wnuk A., Uniwersytet Młodego Odkrywcy w ITS, Kwartalnik BRD, nr 2/2017
- [7] materiały własne dotyczące realizacji programu UMO w ITS